

M. A. Castrénin seura

Jäsentiedote 3 / 2015

Suomalais-ugrilaisen kirjallisuuden supersyky	2
Sukukansapäivät 2015	3
Helsingin Kirjamessut	4
Hantišamaani vastaan öljyteollisuus	6
Yhteystiedot	8

M. A. CASTRÉNIN SEURA HELSINGIN KIRJAMESSUILLA

Kuv. Messukeskus

M. A. Castrénin seura on mukana kirjamessuilla omalla osastollaan sekä kolmella tapahtumalla. M. A. Castrénin seuran kirjallisuuspalkintojen julkistustilaisuus on lauantaina 24.10. Samana päivänä Tarinalaaksossa kuullaan suomalais-ugrilaisia satuja, ja runopuulaaki UgricSlam tuo jo avajaispäivänä 22.10. lavalle suomalais-ugrilaisen maailman runoilijoita. Seura on ollut myös järjestämässä joitakin paneelikeskusteluja ja oheistapahtumia. Lisäksi seuran omalla osastolla järjestetään kirjailijahaastatteluja, kirjaesittelyjä ja muuta ohjelmaa. Lisätietoa seuran tapahtumista s. 4.

Tarkempi suomalais-ugrilainen ohjelmamme päivittyy kotisivuilla www.macastrén.fi ja Facebookissa (M. A. Castrénin seura MAC).

Ilmoittaudu vapaaehtoiseksi kirjamessuille!

Vapaaehtoisia tarvitaan messupäivinä seuraavasti: torstai 22.10. klo 10–18, pe 23.10. klo 10–20, la 24.10. klo 10–18 ja su 25.10. klo 10–18.

Työskentely tapahtuu seuran omalla osastolla ja on luonteeltaan asiakaspalvelua. Osastolla vierailee mm. koululaisia, jotka voivat tarvita opastusta messusuunnistustehtävissään. Tai osastolla seisova Pahvi-MAC tarvitsee tukea kun kaikki haluavat ottaa selfien juuri sen kanssa ... Työtehtäviin opastetaan paikan päällä.

Työpanosta vastaan saa pääsylipun messuille. Vapaaehtoistyöntekijäksi seuran osastolle voi ilmoittautua puhelimitse seuran toimistoon arkisin klo 9–16.

Tule mukaan – tehdään yhdessä ikimuistoiset suomalais-ugrilaiset messut!

SUOMALAIS-UGRILAISEN KIRJALLISUUDEN JA KULTTUURIN SUPERSYKSY

Tänä syksynä on ugri-väelle paljon poikkeuksellisen paljon tarjottavaa. Sukukansapäivä on venähtänyt muutaman viikon mittaiseksi tapahtumaketjuksi ja sitä vietetään usealla eri paikkakunnalla. Mukaan on tullut useita eri toimijoita, sukukansatapahtumia toteuttaa jo kymmenkunta eri järjestöä yhdessä Castrénin seuran kanssa.

Sukukansapäivien tapahtumissa tarjolla on musiikkia, runoutta, tanssia, luentoja, elokuvia ja monenlaista kiinnostavaa Helsingissä, Turussa, Tampereella ja monella muulla paikkakunnalla. Tarkempi ohjelma löytyy FB-sivuilta Sukukansapäivät 2015.

Kaiken kruunaa tietenkin Etnoklubi Helsingissä ravintola Villissä Wäinössä 22.10.2015. Paneelikeskustelun lisäksi tarjolla on musiikkia esiintyjinä Kiiora-yhtye Virosta Setomaalta ja **Santtu Karhu** Karjalan tasavallasta.

Helsingin Kirjamessujen 22.–25.10. Venäjä-teema vetää mukaansa myös useita suomalais-ugrilaisia kirjailijoita. Castrénin seura järjestää heti messujen ensimmäisenä päivänä UgricSlamin, jossa esiintyy viisi runoilijaa. Tilaisuuden idea on, että runoilijat lukevat lavalla omia runojaan ja yleisöstä valitut tuomarit valitsevat niistä parhaan esityksen. Runoja kuullaan suomen kielen lisäksi viroksi, udmurtiksi, komiksi ja mariksi. Kyse on ainutlaatuisesta tilaisuudesta päästä kuulemaan runoutta sukukielillä. Lisäksi messulauantaina jaetaan Castrénin seuran kirjallisuuspalkinnot kolmelle kirjailijalle.

Tervetuloa myös Castrénin seuran omalle osastolle Helsingin kirjamessuille. Osastolla päivystävät seuran hallituksen jäsenet ja aktivistit koko messujen ajan.

Tervetuloa keskustelemaan!

ANNE HELTTUNEN
puheenjohtaja

Virolainen runoilija **Jaan Malin** eli äänirunoilija Luulur on mukana Etnoklubilla 22.10. Kuva Tallinnan runolavoilta vuodelta 2015.

SUKUKANSAPÄIVÄT 2015

ETNOKLUBI

Kiiora

torstai 22.10.2015 klo 18–23
Villi Wäinö, Kalevankatu 4, 00100 Helsinki

Vapaa pääsy!

klo 18.00 Paneelikeskustelu:
Moderaattorina **Hannu Oittinen**, keskustelijoina **Santtu Karhu** (Karjala), **Jaan Malin** (Viro), **Sanna Immanen**

klo 19.00 Musiikkia:
Kiiora-yhtye (Setomaa)
Santtu Karhu ja Fedja-setä (Karjala)

Järjestäjät: Setukaisten ystävät, Suomen Viro-yhdistysten liitto, Viljandin ystävät, Viro-instituutti, Tuglas-seura, Suomi-Unkari Seura, Suomen Arvostelijain Liitto SARV, Kirjallisuuden kääntäjien ammattiosasto KAOS, Suomen PEN, Eino Leinon Seura, M. A. Castrénin seura

Sukukansapäivien kalenteri tapahtumista välillä Helsinki – Kemi postitetaan tämän jäsentiedotteen kanssa!

HELSINGIN KIRJAMESSUT 22.–25.10.2015

Messukeskus, Messuaukio 1.

Avoinna to, la, su klo 10–18, pe klo 10–20

Pääsymaksut: aikuiset 16 €, lapset 7–15 v. eläkeläiset, varusmiehet ja opiskelijat 10 €, lisäksi perhe-, ryhmä-, koululais- ja kokoaikaliippuja

Helsingin Kirjamessujen teemamaa on Venäjä, ja esillä on erityisesti venäläinen kirjallisuus ja kulttuuri. M. A. Castrénin seura tuo Helsingin Kirjamessuille Venäjän suomalais-ugrilaisien kansojen kirjallisuutta, mikä on seuran vahvaa osaamisaluetta.

M. A. Castrénin seura messuilla

Torstai 22.10.

klo 12.00–13.00 UgricSlam
Kullervo-sali

*Suomalais-ugrilainen Poetry Slam, UgricSlam, on lavarunokilpailu, jossa on mukana Venäjän suomalais-ugrilaisien kansojen sekä Viron ja Suomen edustajia. UgricSlamia johdattelevat vuoden 2015 runolähtettiläs **Erkka Mykkänen** ja kirjailija **Jouni Tossavainen** (Suomen Kirjailijaliitto). Pisteet antaa yleisön joukosta valittu tuomaristo.*

Lauantai 24.10.

klo 15.30–16.00 Suomalais-ugrilaisien kansojen satuja
Tarinalaakson telttä

*Lapsille luetaan suomalais-ugrilaisien kansojen satuja. Joukossa on niin vanhoja kansansatuja kuin uusiakin satuja ja tarinoita suomalais-ugrilaisesta maailmasta. Lukijoina toimivat lastenkirjailija **Leena Laulajainen** ja FM **Elina Ahola**.*

klo 17.30–18.00 M. A. Castrénin seuran kirjallisuuspalkinto 2015
Katri Vala -lava

*M. A. Castrénin seuran palkinto jaetaan nyt kahdeksannen kerran. Palkinnot on tarkoitettu huomionosoitukseksi ja kannustukseksi kirjailijoille, jotka ovat osallistuneet kansallisen kirjallisuutensa kartuttamiseen ja kirjallisen ilmaisun kehittämiseen äidinkielellään. Palkintoja ovat jakamassa kirjailija **Softi Oksanen** ja pj. **Anne Helttunen**. Juhlamusiikkia esittää MeNaiset.*

M. A. Castrénin seuran osasto (6f75):

Suomessa ilmestyneiden suomalais-ugrilaisuuteen liittyvien uutuuskirjojen esittelyjä ja pienimuotoisia keskusteluja on päivittäin. M. A. Castrénin seuran ohjelma päivittyy FB-sivuille M. A. Castrénin seura MAC.

Poimintoja muusta suomalais-ugrilaisesta ohjelmasta messuilla

Suomi–Venäjä-Seuran lastentapahtuma

Lauantai 24.10.

klo 15.00–15.30 Mummit kertovat siperialaisia tarinoita lapsille
Tarinalaakson teltta

*Jamalin Nenetsiasta kotoisin oleva nenetsi **Anastasia Lapsui** ja venäjän kielen lehtori emerita **Marianna Flinckenberg-Gluschkoff** kertovat nenetsi-tarinoita lapsille.*

Venäjä – kirjat kertovat / Read Russia

Venäjä-teemaosastolla (6h101, 6n119) kävijöille esitellään suomalaisten kirjojen venäjännöksiä, Suomen ja Venäjän välisiin suhteisiin liittyviä kirjoja sekä parhaita näytteitä niin klassisesta kuin modernista aikuisten ja lasten kirjallisuudesta. Oma näyttely koostuu kirjoista, jotka on julkaistu Venäjän suomalais-ugrialaisten kansojen kielillä. Karjalan, Mordvan, Marin ja Udmurtian kustantamot tuovat esille parhaat julkaisunsa. Kirjanäyttelyyn liittyy mestariluokkia ja interaktiivisia ohjelmia, joiden avulla tutustutaan kansanpeleihin ja kansantansseihin, käsityötaitoihin sekä häätapoihin ja esitellään Venäjän suomalais-ugrialaisten tasavaltojen kansallispukuja.

Helsingin Kirjamessujen koko ohjelma: <http://www.messukeskus.com/Sites3/Kirjamessut/Sivut/default.aspx>

HANTIŠAMAANI VASTAAN ÖLJYTEOLLISUUS

Jugralainen šamaani uhmaa kolonialismia ja fossiilisista polttoaineista riippuvaista sivilisaatiota. Öljy-yhtiöt haastavat pyhän järven puolustajan leivättömän pöydän eteen.

Hantilaista šamaania **Sergei Ketšimovia** uhkaa jopa kahden vuoden vankeusrangastus oikeudenkäynnissä, joka alkoi 17. elokuuta Venäjään kuuluvassa Hanti-Mansiassa (Jugra) Surgutin kaupungissa. Ketšimovin väitetään esittäneen tappouhkauksia Surgutneftegaz-öljy-yhtiön työntekijöille. Ketšimov on vastustanut öljy-yhtiön koeporauksia ja metsänraivausta hanteille pyhän Imlor-järven rannalla. Hän on kritisoinut ekologisia tuhoja.

Hantien mytologiassa Imlor on paikka, jossa kaikki elämä alkoi. Imlor-järven saarella tapahtui myöhemmin tärkeä kamppailu: taivaan jumalan Torumin sanansaattaja Kivikarhu taisteli Jugan-jumalan kanssa ja haavoittui kuolettavasti. Seudun eri hantisuvut kokoontuvat jatkuvasti järven rannalle uhraamaan taivaan ja maan jumalille.

Vuosi vuodelta öljyteollisuuden rakennelmat ovat tulleet lähemmäs Imlor-järveä. Tulipalot, metsänhakkuut ja kaikenlainen roska ja saaste ovat Ketšimovin mukaan haitanneet järveä ja hänen harjoittamaansa poronhoitoa. Öljymiehet lisäksi kalastavat järvestä sumeilematta. Kun Ketšimov on yrittänyt kieltää kalastusta, niin hän on saanut kuulla vain kirouksia. Jo ennen koeporauksia läheisistä putkista on vuotanut mustaa kultaa maastoon. Muut alkuperäisasukkaat ovat lähteneet seudulta, mutta Ketšimov on jäänyt. Hän, šamaani ja hantiperinteiden tuntija, ei halunnut jättää pyhää järveä öljymiesten käsiin.

Viime aikoihin asti oli toivoa, että Imlor-järvi saataisiin lisättyä Venäjän kulttuuriministeriön kulttuuriperintökohteeksi. Imlor olisikin saanut kulttuuriperintökohteen aseman, ellei Surgutneftegazin johtaja olisi estänyt sitä puuttumalla henkilökohtaisesti. Alustavien tutkimusten ja koeporausten mukaan Imlorin alueella on jopa miljoona tonnia öljyä.

Syksyllä 2014 öljy-yhtiön työntekijöiden koirat kävivät Ketšimovin porojen kimpun ja hän joutui ampumaan yhden koiran kiväärillään. Seuraavana päivänä Ketšimovin luo tuli poliisi ja vaati allekirjoittamaan jotain papereita. Koko ikänsä erämaassa elänyt vanha mies ei saanut oikein selvää siitä mitä papereissa luki, mutta allekirjoitti silti. Sittemmin kävi ilmi, että hän oli allekirjoittanut tekstin, jossa hänen väitettiin esittäneen Surgutneftegazin työntekijöille tappouhkauksia ja kiristäneen heiltä rahaa.

Tiettävästi Ketšimovia piesttiin pahoin jo noin vuosi sitten, kun hän pullikoi öljy-yhtiölle. Oppi ei ilmeisesti mennyt perille. Nyt jugralaisen šamaanin taipumattomuus joutuu vasten venäläistä oikeusistuinta.

Rahaa asianajajan palkkaamiseen Ketšimovilla ei ole; hän joutuu tyytymään valtion asettamaan puolustusasianajajaan. Vain Obin ugrilaisten nuorten järjestö (<https://vk.-com/mooun.hmao>) koettaa löytää keinoja šamaanin auttamiseksi pulasta. Yhdessä Venäjän Greenpeacin kanssa nuorisojärjestö on levittänyt tietoa tapauksesta.

Länsi-Siperiassa sijaitsevalla Hanti-Mansian (Jugra) autonomisella alueella on noin 1,5 miljoonaa asukasta. Heistä noin kaksi prosenttia kuuluu alkuperäiskansoihin. Hanteja on Venäjällä yhteensä noin 28 000. Surgutneftegaz on yksi Venäjän suurimpia öljy-yhtiöitä. Hanti-Mansian alueelta porataan lähes 55 prosenttia Venäjän öljystä. Su-

urin esiintymä on Nyžnevertovskin kaupungin pohjoispuolella oleva Samotlorin öljykenttä. Myös Samotlor-järvi on hanteille pyhä.

VILLE ROPPONEN
kirjailija, toimittaja, kriitikko

Artikkeleja tapauksesta venäjäksi:

<http://ura.ru/news/1052217652>

<http://activatica.org/blogs/view/id/1079/title/rossiyskie-neftyaniki-hotyat-posadit-zashchitnika-svyashchennogo-ozera>

<http://panoramaurfo.ru/obshchestvo/aktualno/2336-predstavitel-drevnego-shamanskogo-roda-zashchishchaet-ozero-implor-ot-surgutneftegaza-a-v-sude-vystupaet-kak-obvinyaemyj>

<http://raipon.info/info/news/885/>

Kuva: raipon-b.nichost.ru

Seuran sähköisiltä tiedotuskanavilta saat tietoa ajankohtaisista tapahtumista ja uutisista suomalais-ugrilaisessa maailmassa:

Klikkaa itsesi sivuille, tykkää ja tule ystäväksemme:

<http://www.facebook.com/pages/M-A-Castrénin-seura-MAC/359271510768228>

Liity seuran sähköpostitiedotuslistalle – lähetä sähköpostiosoitteesi osoitteeseen [marja.lappalainen\[a\]castren.inet.fi](mailto:marja.lappalainen[a]castren.inet.fi).

M. A. Castrénin seura

Toiminnanjohtaja Marja Lappalainen
puh. +358 (0)9 135 7820
faksi +358 (0)9 622 2315
[marja.lappalainen\[a\]castren.inet.fi](mailto:marja.lappalainen[a]castren.inet.fi)

Postiosoite: PL 242, 00171 Helsinki
Käyntiosoite: Mariankatu 7 A, 5. krs,
00170 Helsinki

Päivystys keskiviikkoisin klo 9.00–13.00

<http://www.macastren.fi>

<http://www.ugri.net>

<http://www.facebook.com/pages/M-A-Castrénin-seura-MAC/359271510768228>

M. A. Castrénin seura on perustettu Helsingissä vuonna 1990. Se pyrkii ylläpitämään ja kehittämään yhteyksiä Venäjällä asuviin uralilaisia kieliä puhuviin kansoihin. Seuran jäseneksi voi liittyä ilmoittamalla yhteystietonsa toimistoon puhelimitse, sähköpostitse tai kotisivujen kautta. Jäsenmaksut ovat vuosijäseniltä 20 €, opiskelijajäseniltä 10 €, ainais- ja yhteisöjäseniltä 200 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1000 €.

Hallituksen jäseniä ovat toiminnanjohtaja Anne Helttunen (pj., Äidinkielen opettajain liitto), kääntäjäkoordinaattori Merja Aho (FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus), tohtorikoulutettava Elina Ahola (vpj., Turun yliopisto), neuvotteleva virkamies Henna Haapala (ympäristöministeriö), projektipäällikkö Jussi-Pekka Hakkarainen (Kansalliskirjasto), MuT Maari Kallberg, toimittaja Kirsikka Moring, FT Merja Salo (Helsingin yliopisto) ja kirjailija Jouni Tossavainen (Suomen Kirjailijaliitto).